



Met een Lemsteraak naar Turkije *deel 3*

Eind juli gooit schipper Fred Koch met zijn nieuwe bemanning, bestaande uit dochter Myrte en haar Canadese vriend Jef de trossen los voor de oversteek van Kos naar Turkije. Overal zien ze imponerende Turkse vlaggen wapperen die de kustlijn markeren, maar in de praktijk merken ze dat de Turken gastvrij en behulpzaam zijn.

Door: **Fred Koch**

De eerste dag zijn we nog illegaal in Turkije, in de baai van Knidos, omringd door de ruïnes van een Oudgriekse stad uit omstreeks 600 jaar vóór Christus. Het ziet er heel uitnodigend en interessant uit, maar het lijkt me beter ons te beheersen en niet aan land te gaan, want er schijnt een bemande post van de grensbewaking te zijn. De volgende ochtend vroeg zullen we naar Datça zeilen om ons officieel in te klaren, wat betekent dat we een gezondheidsverklaring, een douaneverklaring, een visum en een transit log moeten zien te krijgen. Bodrum was voor de hand liggender geweest om in te klaren, maar het is er duurder en je meer last hebt van forma-

liteiten en bureaucratie. Alleen is Datça niet in een dag te bezeilen, vandaar onze illegale tussenstop. Op de kade van Datça worden we verwezen naar verschillende kantoortjes die tegen betaling de hele papierwinkel kunnen afhandelen. Op het chaotische en rommelige kantoortje van de ons aanbevolen meneer Sader Uslu vullen we een papier in, laten onze paspoorten en scheepspapieren achter en twee uur later worden alle vereiste documenten keurig aan boord bezorgd. Wat een verschil met Griekenland waar ik een hele dag van het kastje naar de muur werd gestuurd voordat ik een transit log kreeg. De heer Sader Uslu regelt het allemaal voortdertig

euro zonder dat we de douane of een gezondheidsofficier aan boord hebben gezien. Om onze officiële status te vieren lunchen we uitgebreid op de kade met veel koud bier en een grote zeebaars.

Vast in de modder

Na deze prettige eerste kennismaking laten we ons de volgende dag door de wind leiden. Die brengt ons naar de baai van Bençik, een lange diepe inham met steile, begroeide oevers. Helemaal achterin de baai manoeuvreren we tussen wat rotsen door en laten het anker vallen in anderhalve meter diep water. Als we na een wandeling terugkomen is de



boven: *Alcedo* in de haven van Knidos, met op de voorgrond Oudgriekse ruïnes



midden: Net als in elk Turks dorp en stadje staat ook in Datça een groot standbeeld van Kemal Atatürk, de stichter van de Turkse republiek

onder: Met dochter Myrte op een Turkse heuveltop



wind gedraaid, maar het schip niet. Dus we liggen vast in de modder. Morgen maar kijken of we los komen. Het water is zo warm dat zwemmen nauwelijks verkoeling geeft. We krijgen bezoek van een man in een roeibootje, die stomverbaasd is de *Alcedo* in dit ondiepe deel van de baai aan te treffen. Hij verkoopt gebreide sokken en mutsen. Bij de aanblik beginnen we nog harder te zweten. Hij verkoopt ook vers brood op bestelling en heeft meloenen, honing en vruchten in de aanbieding. We kopen een zak heerlijke vijgen. De volgende ochtend spoelen we met de draaiende schroef de modder onder het schip weg en vertrekken naar de baai van Dirsek aan de overkant.

We laten het anker vallen boven een 5 meter diepe zandrug en zien de volgende dag met snorkelen dat het anker met de vloeiën recht op is blijven staan. Het schip is blijven liggen op het gewicht van het anker en de ketting. Nu moeten we beslissen of we morgen Sími voorbijvaren dan wel dit Griekse eiland toch met een bezoek gaan vereren. Ik roei met de bijboot naar een Engels jacht dat al 20 jaar in dit gebied blijkt rond te zeilen en vraag de schipper naar de risico's die we lopen als we na een bezoek aan het Griekse Sími willen terug keren naar Turkije. Als je vanuit Turkije Griekenland bezoekt zonder uit te klaren ben je namelijk strafbaar en moet je een volgende keer weer opnieuw inklaren. Hij zegt

dat velen dat doen en het geen probleem zal zijn omdat hij dit jaar de Turkse kustwacht nog geen enkele keer buitenlanders heeft zien controleren. Hij verwacht dus geen enkel probleem. Het lijkt wel of de Turkse autoriteiten dit jaar met een charme-offensief zijn begonnen. Over Griekenland maak ik me geen zorgen, dat behoort tot de EU en daar zijn we dus 'thuis'. Dat zal echter anders uitpakken.

We varen dus naar Sími en na anderhalf uur motoren wegens windstille gooien we het anker uit in de havenkom van Sími waar we opgewacht worden door de Port Police met de mededeling dat we ons moeten melden op het kantoor. Ik houd me van de domme en vertel ze dat ik uit het Griekse Kós kom. Als ze echter onze paspoorten inzien en de Turkse visa zien, die we net drie dagen geleden hebben gekregen, zijn de rapen gaar. We moeten ons melden bij de douane. We zijn doodsbenauwd dat we een Grieks stempel in ons paspoort krijgen wat later in Turkije weer problemen zal kunnen opleveren. Na twee uur heen en weer fietsen tussen het kantoor van de Port Police en dat van de douane hebben we onze paspoorten terug zonder dat er een stempel is ingezet. Opgelucht kunnen we het schilderachtige, oude stadje, dat op de steile hellingen rondom de haven is gebouwd, verkennen. Later hoor ik dat je als EU-ingezetene ook zonder paspoort en alleen met een ID-kaart binnen de EU kunt reizen. Goede les voor de volgende keer, want op een ID-kaart kan geen stempel worden gezet en die kan dus ook geen Turks visum bevatten.

Ondernemende Turken

Na twee dagen vertrekken we uit Sími en varen eerst een paar uur langs de Turks-Griekse grens richting het Griekse Rhodos tot we uit het zicht van het land zijn waarna we koers zetten naar Turkije. De Turkse uitkijkposten lijken niet bemand en we strijken rond 18.00 uur de zeilen om in de grote baai Bozuk Bükü voor anker te gaan. We zijn weer legaal en Myrte en Jef lijken zich nu pas te kunnen ontspannen.

Vrij snel komen er bootjes met vriendelijke vrouwen langs die naast de gebreide sokken en mutsen ook levensmiddelen en textiel verkopen. Ze zijn spontaan, goedlachs, niet opdringerig en spreken redelijk Engels. Myrte koopt een mooie omslagdoek. In Griekenland hebben we dit soort bootjes nooit gezien. Onze eerste indruk is dat de Turken ondernemender zijn dan de Grieken. Geen onprettige ervaring. Ook zullen we de komende weken merken dat de Turken (inclusief de autoriteiten!) heel gastvrij en behulpzaam zijn. Wat een verschil met de passieve Grieken. Vooral

de Griekse autoriteiten stralen uit dat ze ongeïnteresseerd en verveld zijn en laten je merken dat ze het maar vervelend vinden als je ze lastig valt. Zo moet de Griekse havenpolitie havengeld ophalen, maar in de meeste havens gebeurt dat niet omdat ze dat te veel werk vinden. Ze zitten de hele dag op kantoor hun tijd uit te zitten, enkele uitzonderingen daargelaten. Mijn mening over de Grieken heeft een draai van 180 graden gemaakt: vorig jaar brak ik nog een enthousiaste lans voor het relaxte leven van de Grieken...

Krabbend anker

We liggen vlak voor een andere boot voor anker. Maar ze protesteren omdat het komende nacht hard schijnt te gaan waaien. En jawel, als na de schemering de wind opsteekt begint het anker te krabben. Anker op en in het donker een andere plek gezocht. Het anker lijkt te houden en we gaan min of meer gerust slapen, terwijl ik de wekker zet om elke twee uur te een inspectieronde te doen. Schippersinstinct of niet, maar als ik tussendoor een keer ga kijken, zie ik dat we met een behoorlijke snelheid op drift zijn geraakt. Motor starten, anker op en opnieuw ankeren. Dat neemt enige tijd in beslag, want er zit een visnet in het anker. Jef vraagt meteen om een mes om het los te snijden, maar ik krijg het er gelukkig zonder beschadigingen uit. De vissers hebben het toch al niet rijk in hun leeg geviste zee en als ze dan ook nog een kapot net ophalen is het

boven: Reich's woonboot met bijboot

midden: Handel met veel wollen mutsen, sokken en kleden. Je krijgt het warm als je ernaar kijkt!

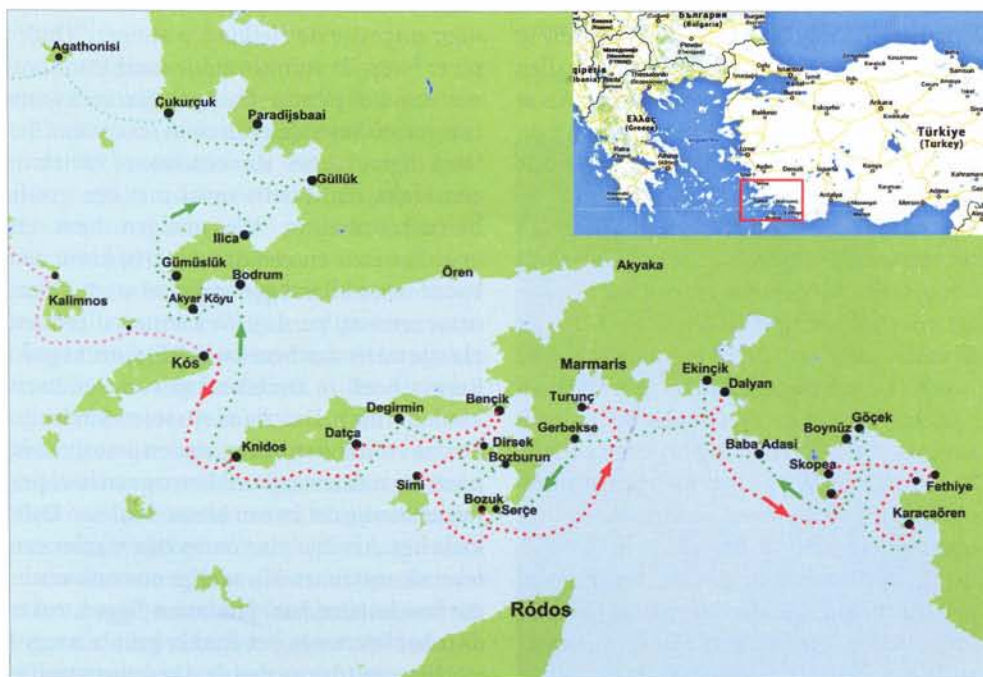
helemaal geen pretje.

De volgende ochtend waait het nog steeds behoorlijk en we vragen ons af of we de anderhalve kilometer verderop gelegen ruïne van een Hellenistische citadel uit het jaar 300 vóór Christus kunnen gaan bekijken terwijl we het schip onbeheerd achterlaten. We besluiten toch te gaan en maken een interessante wandeling over de voor een groot deel nog in tact zijnde stadsmuren. Steeds met een schuin oog kijkend of de *Alcedo* op haar plek blijft. Ik heb de indruk dat er langs de Turkse kust nog meer interessante oudheidkundige monumenten liggen dan in Griekenland. Terug varende naar het schip begint de buitenboordmotor te spetteren en houden we

hem met uitgetrokken choke nog net aan de praat. Duidelijk een carburatorprobleem dat door een monteur verholpen moet worden.

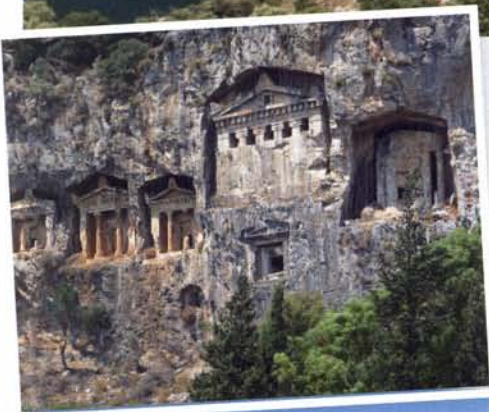
Ver weg van de disco's

We zijn op weg naar Turunç, een plaatsje in een baai onder de stad Marmaris. Met een prachtige wind, 4-5 Bft, zeilen we door een nauwe geul tussen twee eilandjes, gevolgd door twee zeiljachten varende op de motor. Het is verbazend hoe vaak er gemotord wordt, zelfs met de wind van achter. Ook de Turkse *gulets* die als charterschip varen, zie je nauwelijks zeilen. Met veel motorgeweld stomen ze van de ene baai naar de andere, terwijl het prachtige houten zeilschepen zijn met hoge



ZEEGAANDE LEMSTERAAK

De *Alcedo* is een grote Lemsteraak uit 1927 waarmee na een ingrijpende restauratie reizen werden gemaakt naar onder meer de Scilly eilanden, Noorwegen, Griekenland en Turkije. Na het verslag van de reis van IJmuiden naar Griekenland via het Canal du Midi en de wederwaardigheden in Griekenland maakt de aak nu een tocht langs de zuidwestkust van Turkije. Overigens moet schipper Fred Koch zijn aak te koop aanbieden. Hij doet dit met pijn in het hart, maar de omstandigheden dwingen hem ertoe. Aanstaaende wereldreizigers weten dat ze een "getest" schip kopen en kunnen voor informatie mailen naar: fredkoch@hotmail.com.



boven: De rivier Köyceğiz slingert zich door de stad Dalyan, waar rijen taxiboten klaarliggen om toeristen naar het strand te brengen

midden: De rotsgraven van de oude stad Caunos

onder: Een gulet die voor de Turkse chartervaart wordt gebruikt

masten en een modern tuigage. De Nederlandse bruine vloot valt in het niet bij de enorme vloot gulets, waarvan er sommige meer dan dertig meter lang zijn. Ook dit soort charterschepen zie je niet in Griekenland, waar dus duidelijk minder ondernemersgeest heerst. In Griekenland worden winkels en bedrijfstjes voor de watersport vaak gerund door buiten-

landers, terwijl deze in Turkije meestal door bekwame en klantvriendelijke Turken worden gerund.

In Turunç, een stadje van zo'n 1500 inwoners, leggen we met de kont naar de kade aan tussen de 'tripper-boten'; dit zijn motorgulets voor dagtochten. Enkele bemanningsleden van deze boten staan op de kade klaar om lijnen aan te nemen en er springt zelfs een schipper aan boord om mee te helpen. We liggen aan een rustige kade net ver genoeg weg van de disco's tussen twee zwemstranden zodat we van het schip zo in het heldere water kunnen duiken. Ook hebben we goed zicht op het spektakel van de dagjesmensen die met scheepsladingen tegelijk aan land komen. Vooral de dikke, getatoueerde Engelsen die in minuscule badkleding de stad ingaan, vallen op, zij het niet op een positieve manier. Als ze na een uur weer terugkomen, staat er een man met een emmer bij de loopplank en worden de voeten afgespoeld.

De havenmeester komt langs om TL 30 (12 euro) havengeld te innen en te helpen met de stroomaansluiting. Hij heeft een kaart waarmee hij een hoeveelheid kWh's voor TL 20 kan vrij maken. In overleg met een guletschipper die zelf TL 10 per dag aan stroom gebruikt hoef ik slechts TL 10 te betalen omdat het morgen lastig zal zijn het geld terug te geven voor de niet gebruikte kWh's. Over klantvriendelijkheid gesproken! Ik dweil vervolgens 10 liter beschimmeld bier uit het schip. Ik had voldoende bier voor de hele reis meegenomen, maar de blikjes zijn erg kwetsbaar. Zo'n 20 blikjes waren leeg gelopen. Het schip begon aardig te ruiken naar een kroeg na een wilde

brasavond. Ook nog 2 liter diesel uit het vooronder gedweild. Een lek gevonden: twee afsluiters onderin de volle polyethyleen tank van 700 liter zweten door. Die moet eerst leeg zijn voordat ik het lek kan repareren.

Dalyan

De volgende middag gooien we los en varen met de wind van achter met een vaart van 7 knopen naar het eilandje Delikada bij Dalyan, waarachter we voor anker willen. De pilot waarschuwt dat daar veel deining kan staan, wat inderdaad klopt. Omdat het bijna donker is besluiten we toch het anker in 4 meter diep water te laten vallen. We willen de volgende dag de rivier de Köyceğiz opvaren die zich door uitgestrekte rietlanden slingert. Onder meer langs de ruïnes van de oude stad Caunos naar het plaatsje Dalyan, waar zich grote rotsgraven bevinden van rond 1000 voor Chr. We krijgen bezoek van een zekere Ereich in een klein, oud bootje maar met een goede buitenboordmotor. We nodigen hem uit voor het eten en een drankje. Hij komt aan boord maar hij wil geen voedsel want hij eet maar eenmaal per dag. We kunnen alleen een glaasje water aan hem kwijt. Hij spreekt goed Engels, heeft in Duitsland gewerkt en heeft kinderen die in Duitsland studeren. Sinds zijn Duitse vrouw zeven jaar geleden gestorven is, heeft hij zich teruggetrokken op een heel primitief bootje dat in een kleine baai van Delikada ligt. Aardige man en op zijn manier een levenskunstenaar. Hij nodigt ons ook uit in die beschuttere baai te komen liggen, maar daar hebben we in het donker geen zin meer in. Hij vertelt dat we met de *Alcedoon* mogelijk



blijven we die nacht liggen. De pomp van de hydrofoor slaat steeds aan en ik ontdek dat hij zijn druk verliest omdat het rvs-drukvat lek is. Hopelijk wordt het niet erger, zodat we het systeem nog wel kunnen gebruiken maar zetten het 's nachts uit. Wat kan er toch veel kapot gaan met zoveel techniek aan boord. Naast de vuilwaterpomp, de lekke dieseltank, de tractie-accuset, de buitenboordmotor, staat nu ook de hydrofoor op het reparatielijstje. In het volgende artikel vervolgen we onze reis langs prachtige ankerbaaien en bezoeken we onder meer het stadje Kayaköy waar de Griekse bevolking in 1923 van de ene op de andere dag gedwongen wegtrok en dat sindsdien een lege vervallen spookstad is geworden. 📍

Met dank aan Jan Ufkes voor de tekstredactie en het maken van de routekaart.

de rivier op kunnen, omdat er een drempel in de monding ligt met minder dan een meter water diepte. In het donker vaart hij nog met mij over de drempel om me te overtuigen. Hij zegt dat zich morgen tripperboten zullen aanbieden die ons voor 150 euro naar Dalyan en terug willen brengen. Dan heb je wel een boot voor jezelf. Hij raadt aan om de volgende dag met de bijboot naar binnen te gaan en bij de tweede steiger aan te leggen waar de openbare watertaxi's aanleggen. Die brengen je voor TL 10 per persoon retour naar Dalyan. Op onze vraag of hij ons niet naar Dalyan kan varen zegt hij dat hij dan problemen krijgt met de mensen die er hun brood mee verdienen.

uit de eieren komen. Beide activiteiten vinden alleen 's nachts in het donker plaats. De tocht door de rietlanden (hoog dik riet dat je niet op het dak van je huis zou willen hebben) is een enorm contrast met het bergachtige Turkse kustgebied. De watertaxi's varen af en aan, een beetje zoals het filevaren in Giethoorn. Dalyan is een toeristische stad waar we lunchen in een restaurant aan het water dat zich aanprijst met een bord: 'no wifi, no internet, no English breakfast, no tv, no loud music'. Precies wat we zochten. Terug bij de *Alcedo*, aan het eind van de middag, ligt die erg te rollen in de golven, maar omdat er geen beschutte baai in de buurt is



No wifi!

Zo vertrekken we de volgende dag rond 11.00 uur met de bijboot nadat we van de tripperboten hebben afgekeken waar je over de drempel moet. Veel protest van de tripperboten, maar als ze begrijpen dat we over zullen stappen op een watertaxi is het geen probleem meer. Er zijn veel watertaxi's die mensen van Dalyan naar het strand hebben gebracht, maar de eerste taxi terug naar Dalyan zal pas om 13.00 uur vertrekken. Voldoende tijd om ons in het strandleven te storten, d.w.z. onder een schaduw dak een biertje drinken. Het bijzondere aan het strand is dat het volgebouwd staat met strandstoelen en parasols, maar 's avonds na zeven uur mag er niemand meer zijn, want het is tegelijkertijd een natuurreservaat voor zeldzame zeeschildpadden die er hun broedplaats hebben. Als die hun eieren leggen, vinden ze hun weg tussen en onder de strandstoelen net zoals de jongen wanneer die

rechts: Rondom Dalyan ligt een soort rietlandschap

rechtsonder: Schildpaddenreservaat met strandstoelen en parasols

